

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
12/00554-3

Vår dato
03.01.2013

Hørings svar - forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov - spesialundervisning og psykososialt miljø

Fellesorganisasjonen (FO) organiserer 27 000 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. Ca 800 av disse jobber innenfor barnehage, skole og videregående opplæring.

FO ønsker i sitt hørings svar innledningsvis å gi noen generelle kommentarer til våre yrkesgruppers bidrag i grunnskolen, for så å kommentere på noen enkelte punkter. Vi ønsker særlig å fokusere på kapittel 8.

Generelle kommentarer:

FO synes det er viktig å ha formålsparagrafen i Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) som bakteppe når vi uttaler oss om forslag til endringer i opplæringslova. Ifølge den skal:

Opplæringa i skole og lærebedrift, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Skolen skal med andre ord inngå i et samarbeidsprosjekt med hjemmet om å utvikle og oppdra barnet. I følge formålsparagrafen sikter opplæringa mot langt mer enn faglig kunnskapstilegnelse og det fokuseres på både utvikling av åndelige, fysiske og menneskelige kvaliteter.

Videre står det i loven under §1-3 *Tilpassa opplæring og tidleg innsats*, at

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen og lærekandidaten.

Retten til tilpasset opplæring innebærer med andre ord at alle elever skal kunne oppleve skoledagen som faglig, sosialt og emosjonelt meningsfull. Dette innebærer at skolen må legge til rette for at elevene søker utfordringer de har muligheter for å mestre.

FO

Besøksadresse:
Mariboestgt. 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
02380

Telefaks:
94 76 20 18

e-post:
kontor@fo.no

www.fo.no

Bankgiro:
9001.06.35674

Bankgiro kontigent:
9001.08.71394

Foretaksnr.:
870 953 852 MVA

FO mener at en tverrfaglig skole, hvor FOs profesjoner bidrar, er med på å innfri lovens intensjon. FO har gjentatte ganger spilt inn viktigheten av barnevernfaglig, sosialfaglig og vernepleiefaglig kompetanse i skolen. På tross av tverrpolitisk vilje til en slik satsning som har kommet til uttrykk gjennom ulike offentlige dokumenter, har lite skjedd i praksis.

FO mener at det er godt dokumentert at en tverrfaglig skole bidrar til bedre læringsmiljø for elever og er viktig for å oppfylle målsettingene i Lov om grunnskolen. Barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere kan ikke erstatte læreren, men har kompetanse som kan være et viktig supplement til lærerens kompetanse, og som er med på å sikre best mulig læringsmiljø for elevene. Ved å ta i bruk våre yrkesgruppers kompetanse vil lærerne få frigjort kapasitet de i dag bruker på oppgaver som ikke er direkte undervisningsrelaterte og som faller utenfor deres kjernekompetanse. FO mener at dette vil være god oppfølging av intensjonene i både St.meld. nr. 16 (2006-2007) Stortingsmelding 19, Tid for læring (2009-2010) og Stortingsmelding 22(2010-2011) Motivasjon – Mestring - Muligheter. Det er naturlig at dette også kommer til uttrykk i en ny opplæringslov.

FO vil videre i høringsdokumentet gi kommentarer på enkelte punkter vi synes er viktige.

Kap 2. Plikt til å vurdere utbyttet av opplæringen før vedtak om spesialundervisning.

FO støtter en presisering av skolens plikt til å vurdere om eleven får et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringa og at nye tiltak må prøves ut før det gis sakkyndig vurdering og vedtak om spesialundervisning. Evaluering av kunnskapsløftet viser at det er en sammenheng mellom kvaliteten på ordinær opplæring og omfanget av spesialundervisning. Det betyr at det blir viktig å se på både kvaliteten på den ordinære opplæringa og på de virkemidlene skolen har for å gjøre den bedre. FO mener at det handler om både å se på lærerens kompetanse og å nyttiggjøre seg andre faggruppers kompetanse, og i større grad tenke tverrfaglighet i skolen.

Til pkt. 2.3 Departementets vurdering og forslag.

FO er enig i at det må være et mål å snu ressursbruken i spesialundervisninga slik at dette gis som tidlig innsats i de første skoleårene. Dette kan gjøres både ved å heve kvaliteten på den ordinære undervisninga og å trekke inn våre yrkesgrupper med sin særskilte kompetanse. FO mener at det ikke bare handler om å bli bedre i undervisningsfag, men også om å bli bedre til å se den enkelte elev og ta tak i forhold som hindrer elever i å nyttiggjøre seg undervisning.

På side 8 står det at "Kompetanse ved skolene er avgjørende for å heve kvaliteten på den ordinære undervisningen. Det er satt i verk en rekke tiltak fra nasjonalt hold for bidra med en kvalitetsheving." FO støtter forslag og iverksetting av tiltak for å heve kvaliteten på grunnskoleutdanninga. FO har også her spilt inn betydningen av å få våre yrkesgrupper inn i skolen.

På side 9 avsnitt tre, står det at "Det må også vurderes om eleven kan få et tilfredsstillende utbytte ved at den ordinære opplæringa endres eller om en lærer med annen kompetanse kan avhjelpe". FO mener at det bør komme inn et nytt kapittel som omtaler FOs profesjoners kompetanse og som sikrer at også andre fagpersoner/ yrkesgrupper kan avhjelpe, ikke bare lærere. Våre yrkesgrupper har i så måte komplementær kompetanse til lærerne i forhold til mange av de utfordringer som forekommer.

For at gode tiltak skal fungere er det også viktig med god kartlegging. FO mener

at våre yrkesgrupper har særskilt kompetanse på kartlegging av både faglige, sosiale, emosjonelle og miljømessige faktorer og bør bidra i dette arbeidet.

Til punkt 3 – Forslag om å erstatte halvårsrapport om spesialundervisning med en årlig rapport.

FO mener at halvårsevaluering av IOP bør opprettholdes. Dette for å sikre framdrift og undervisningsvurdering, og som et viktig bidrag til å øke kvaliteten på spesialundervisningen.

Til punkt 4 – Samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan.

FO støtter forslaget som presiserer at skolen skal ha plikt til å delta i samarbeid. FO mener imidlertid ikke at det bare er skolen selv som kan vurdere innenfor gjeldene regelverk om det er nødvendig. Hvis andre i hjelpeapparatet mener at skolen bør delta i et samarbeid rundt et barn, mener FO at skolen plikter og møte, uavhengig av om skolen selv mener det er unødvendig.

Til Kapittel 8 – Personale som skal hjelpe til i opplæringen.

FO mener at dette kapittelet ikke treffer eller omhandler barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere som er ansatt i skolen og som med bakgrunn i sin kompetanse har selvstendige oppgaver i forhold til enkelt elever, elevgrupper eller som veiledere til lærere. Vi savner en lovregulering om bruk av andre faggrupper i skolen. Våre yrkesgrupper jobber i dag forskjellige steder i skolen, både med veiledning av lærere, som spesialpedagoger i forhold til enkelt elever, som forbyggere ute i skolemiljøet, sosialpedagogisk rådgivere osv. Dette er oppgaver som gjøres med bakgrunn i den kompetansen våre faggrupper har og ikke på oppdrag og veiledning fra lærere. Mange av oppgavene løses og utføres av barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere, mens andre oppgaver løses i samarbeid med læreren. Dette mener vi må komme fram i en ny opplæringslov og det bør etter vårt syn utarbeides et nytt kapittel i opplæringslova som skal omhandle dette.

FO synes det er bra at det klargjøres regler for bruk av personal som ikke er lærere. Både for å sikre at ansatte som ikke er tilsatt i undervisningsstillinger sikres veiledning, og for å unngå en praksis der personal uten lærerkompetanse erstatter læreren. Kapittelet slik vi leser det, handler imidlertid kun om assistenter ansatt i skolen som enten er ufaglærte eller har utdanning som barne- og ungdomsarbeidere på videregående nivå. FO synes i den forbindelse det er merkelig at barne- og ungdomsarbeiderutdanningen i bakgrunn for lovforslaget, beskrives som en praktisk- pedagogisk utdanning. Tradisjonelt sett er jo praktisk- pedagogisk utdanning (PPU) et årstudium som tilbys allerede universitet eller høyskoleutdannede som ønsker å bli lærere. FO mener det må ryddes opp i begrepet og komme tydelig fram hva som her regnes som praktisk- pedagogisk utdanning.

FO mener at med bakgrunn i Opplæringslovas formålsparagraf, må dreie det ensidige fokuset på at det som foregår av pedagogisk virksomhet i skolen, bare skal være knyttet til undervisning og lærernes kompetanse i ulike fag over på også skolens andre oppgaver. Vi mener at det må tas tak i læreplanens generelle del, som handler om å fokusere på at barn og unge også må ha andre pedagogiske tiltak, som nødvendigvis ikke er undervisning, men som krever annen høgskolekompetanse. Her kan barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere på hver sin måte bidra med kompetanse ut i fra sin utdanning. Tilpasset opplæring handler ikke bare om skolefag, men også sosiale ferdigheter, ADL -ferdigheter, bolig-/miljøferdigheter, "sinnemestring", spillkompetanse, kommunikative ferdigheter (alternativ og supplerende kommunikasjon), innlæring av alternative mestringsstrategier i forhold til utfordrende adferd, omsorgssvikt osv

FO mener at det også bør skje ei endring av definisjonen av hvem som skal gi spesialundervisning. Spesialundervisning skal ikke bare kunne gis av pedagoger med undervisningskompetanse i fag (norsk, eng. matte osv) men også av våre yrkesgrupper . Mange av FOs medlemmer som i dag er ansatt i skolen har pedagogiske opplegg med spesialelever og utfører den type undervisning i dag. Dette er for eksempel ADL-undervisning, gjennomføring av sinnemestringsprogram for utagerende elever , alternativ undervisning utenfor klasserommet som for eksempel gård, verksted etc (alternative læringsarenaer).

FO mener at det bør være forskjell på undervisningsstillinger og slike spesialpedagogiske stillinger, men begge burde vært pedagogiske stillinger. Våre yrkesgrupper mener vi er kvalifisert for å ha selvstendig pedagogisk ansvar og ikke være ansatt for å "hjelpe" lærerne.

FO viser avslutningsvis til innspill vi tidligere har sendt KD i 2012 og møter med politisk ledelse hvor vi har målbært disse synspunktene. FO har også høsten 2012 utarbeidet en brosjyre i samarbeid med Utdanningsforbundet om viktigheten av tverrfaglighet i skolen . Denne er også overlevert KD.

Med vennlig hilsen

Ellen Galaasen
Medlem av arbeidsutvalget

Inger Karseth
Fagkonsulent